

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli d. 7 Febr. 1870, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om inrättande af förliknings-komitéer.

I detta ämne hafva särskilda förslag blifvit framställda inom Andra Kam-maren af Herrar *O. B. Olsson* (motionen N:o 9) och *Gustaf Jonsson* (motionen N:o 98), den förres så lydande:

1:o. Inom hvarje kommun på landet bör finnas en förliknings-komité; ledamöternas antal och komitéens stadgar bestämmas å kommunalstämma eller genom kommunal-ombud inför domstolen. Vilja flera kommuner förena sig om en komité, vare sådant dem obetaget.

2:o. Stämning, som delgifvits svarande part, bör inom åtta dagar före häradsstings början uppvisas för komitéens ordförande, och vare parterna skyldiga inställa sig för komitéen inom det komité-område hufvudkäranden tillhör, å dag som komitéen genom kungörelse i sockenkyrkan för sitt sammanträde bestämmer.

3:o. De förlikningar i tvistemål komitéen lyckas åstadkomma böra skriftligen uppsättas och, der någondera parten det önskar, i Häradsrättens protokoll in-tagas till laga kraft och verkan.“

Varande Herr Gustaf Jonssons förslag af detta innehåll:

“A) I hvarje kommun på landet och i stad, som under landsrätt lyder, väljes årligen vid den ordinarie kommunalstämma, som hålles i December månad, en förliknings-komité, bestående af tre aktade och för redbarhet kända personer inom kommunen, som tillsammans med kommunalstämmans ordförande och den prest i församlingen, som sköter de pastoralå göromålen, hvilka hafva att, på sätt här nedan stadgas, söka åstadkomma förlikning emellan parter i tvistemål.

B) Innan part, som i civil-mål kära vill, eger att stämning till vederbörlig domstol uttaga, skall han hafva gjort anmälan derom hos förliknings-komitéens ordförande i den kommun, der svarandeparten har sitt bo och hemvist, så tidigt, att komitéen har tid att kalla parterna och till behandling företaga ärendet inom en månad före i orten infallande ordinarie ting.

C) Uppå kallelse af vederbörande förliknings-komité åligger det parterna att sig på tid och ställe, som af komitéen i kallelsen bestämts, inställa, vid vite, som för uteblifvande vid annan Rätt stadgad är.

D) Kärandepart åligger bevisligen tillställa motparten förliknings-komitéens kallelse till inställelse och bevis derom till komitéens ordförande afemna sednast trenne dagar före det utsatta sammanträdet.

E) Komitéen väljer inom sig ordförande, som har att i protokoll, hvilka vid sammanträdena föras, anteckna målens handläggning och de beslut, hvartill komitéen kommit, samt utfärda intyg till kärandeparten, om han sådant önskar, att målet varit i komitéen under handläggning, hvilket intyg måste af käranden uppvisas för utfående af laga stämning å motparten hos vederbörande stämningmän.“

Denna fråga är icke ny. Hon har mer än en gång tillföre varit föremål för Representationens ompröfning till följd af de upprepade framställningar i ämnet, som vid flera föregående riksdagar blifvit gjorda. Men dessa framställningar hafva aldrig lyckats tillvinna sig Riksdagens bifall. De skäl, hvilka föranledt en sådan utgång, synas fortfarande gälla. Vid 1868 års riksdag, då frågan sednast behandlades af Lag-Utskottet, inskränkte Utskottet sig till ett blott återopande af förut anförda skäl till afslag. Det torde måhända varit nog, om Utskottet äfven nu gått till väga på enahanda sätt; men då motionärerne synas hafva förbisett antydda skälen, hvilka de icke ens försökt att vederlägga, har Utskottet ansett sig böra ur Lag-Utskottets vid 1867 års riksdag afgifna Utlåtande N:o 56 här återgifva följande: “Förslaget innebär i sjelfva verket skapandet af en ny instans, enligt Utskottets omdöme ledande till alla de olägenheter ett större antal sådana medför, men icke egande motsvarande fördelar. I andra länder, der enligt regeln alla tvister utföras genom advokater, torde dylika förlikningsdomstolar hafva medfört det gagn, man dermed åsyftat. I vårt land åter, der, enligt bruk ej mindre än enligt andan i gällande rättegångsordning, parterna merendels sjelfva utföra sin talan inför Rätta och således personligen mötas derstädes, gifves, utan att förut tvinga dem till ett möte annorstädes, det lämpligaste tillfälle att dem emellan åvägbringa förlikning under bemedling af personer, som, med tillräcklig insigt att kunna bedöma sjelfva rättfrågan och skyldighet att noga undersöka de faktiska omständigheterna, ingifva förtroende, att ej någondera partens verkliga rätt åsidosättes. Vår nu gällande lag har också, i 20 Kap. Rättegångs-balken, ålagt domaren att söka förmå parterna till förlikning och åt denne ansvarige embetsman lemnat tillsyn dels derå, att icke tredje mans rätt genom förlikningen förnärmas, dels derå, att förlikningen ingås på ett sätt, som icke lemna rum för tvekan om begge parternas frivilliga samtycke till föreningen, eller om hvad som blifvit samtyckt eller icke. Då sålunda är åt domaren anförtrodt att, så långt det efter hans urskiljning är med billighet förenligt, öfvertala en part att ingå på de villkor, motparten kan erbjuda, synes det allmänna, i hvars intresse det icke kan ligga att på bekostnad af rättvisan förmå en part att afstå från fullföljandet af sin talan, vare sig såsom kärande eller svarande, hafva uti nu gällande bestämmelser bättre garanti, att den fogliga partens fördel icke åsidosättes och den trätolystna icke uppmuntras, än om, utan afseende derå, huruvida i en kommun fullt lämpliga förlikningsmän finnas eller icke, det öfver allt vore regel, att en tvist måste underställas kommunens förliknings-komité, hvars uppgift mången gång måhända blefve att, utan hänsyn till lagskipningens högsta ändamål att göra lag och rätt gällande medborgare emellan, kunna uppvisa

uppvisa en hög siffra å antalet förlikta mål, der det gällt mera att *öfvertala* än att *öfvertyga*."

På grund häraf och då förlikningens frivillighet icke står väl tillsammans med den tvångsmakt, som enligt motionärernes förslag skulle tilläggas den nya institutionen med hänseende till parternas skyldighet att inställa sig inför förlikningskomitéen, samt åtgärder till främjande af förlikningar tvistande parter emellan lämpligen torde kunna på frivillighetens väg vidtagas utan anlitande af en sådan tvångsmakt, såsom ock lärer skett på en och annan ort. får Utskottet värdsamt hemställa,

att ifrågavarande motioner må af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 7 Februari 1870.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Stockholm tryckt hos C. W. Johansson 1870.
